

Svendborgs Råger, opdatering 2019.

Årets opdatering rummer både faktuelle oplysninger, men også lidt om Rågens forhadte situation. Svendborgs Råger er for 16. år skrevet i mandtal, og opgørelsen viser en svagt faldende tendens over de seneste år. Alligevel er Rågen en kontroversiel fugl, der af mange helst sås derhen, hvor peberet gror.

Vi mennesker hader fugle: Fiskere hader Skarver, landmænd hader gæs, byboer hader måger, jægere hader krager og rovfugle, frugtavlere hader Alliker, altanfolket hader svaler og naboer hader Råger. Det er disse forhadte Råger, der er temaet her, samtidig er det den 16. opdatering i min række af optællinger fra den gamle Svendborg Kommune, for det var her det begyndte. Lang tid før den kommunale strukturændring opslugte Egebjerg og Gudme kommuner til den store Svendborg Kommune. For mig er den årlige optællingsrunde til kommunens Rågekolonier simpelthen blevet ligeså livsnødvendig som at trække vejret.

20. marts, så må man i felten, ud at tælle Råger! Besøge kolonierne og tælle rederne højt deroppe i trækronerne. Det er forår! Og Rågerne hæse og vedvarende lydytringer er forårets lydtafet, lige så stemningsskabende som skumringens Solsortesang. Rågeturene er fyldt med sidegevinster som årets første Gransanger, de første anemoner, lærkesporer og engkabbelejer. En uundværlig del af naturens årlige drejebog, så hvorfor ikke også få det faglige udbytte med hjem, som den endelige sammentælling med tilbageholdt åndedræt tre uger og 56 kolonibesøg senere giver. Og tilbagevise den ofte hørte påstand, at Rågebestanden eksploderer og at man er nød til at tage nye og drastiske skridt i brug, for at komme "Rågeplagen" til livs.

Jeg har i 2019 besøgt kolonierne i tidsrummet 20. marts til 9. april, altså før træerne får blade, som kan skjule de reder, som nogle steder befinder sig helt op til 25 m oppe i trækronerne.

Ved påbegyndelsen af arbejdet i 2004, var der blot 20 beboede kolonier, men da Rågerne flytter rundt, må optællingerne nu omfatte besøg på 56 lokaliteter, hvor der i år var 27 kolonier beboede. Ofte kan tidligere kolonier blive beboet igen, så der er ingen genvej: Alle steder må besøges. Og tit er det ikke gjort med et enkelt besøg, for hvis der ikke er liv og aktivitet i og omkring en koloni, kan det blive nødvendigt med opfølgende besøg for at slå fast, om rederne reelt er forladt. Det sædvanlige skema ses til sidst, men inden da kan det konstateres, at selvom Svendborg har tyngde i Rågerne fynske udbredelse, så holder bestanden sig på omkring 1200 par, og det er præcis niveauet som for 16 år siden, da det hele startede.

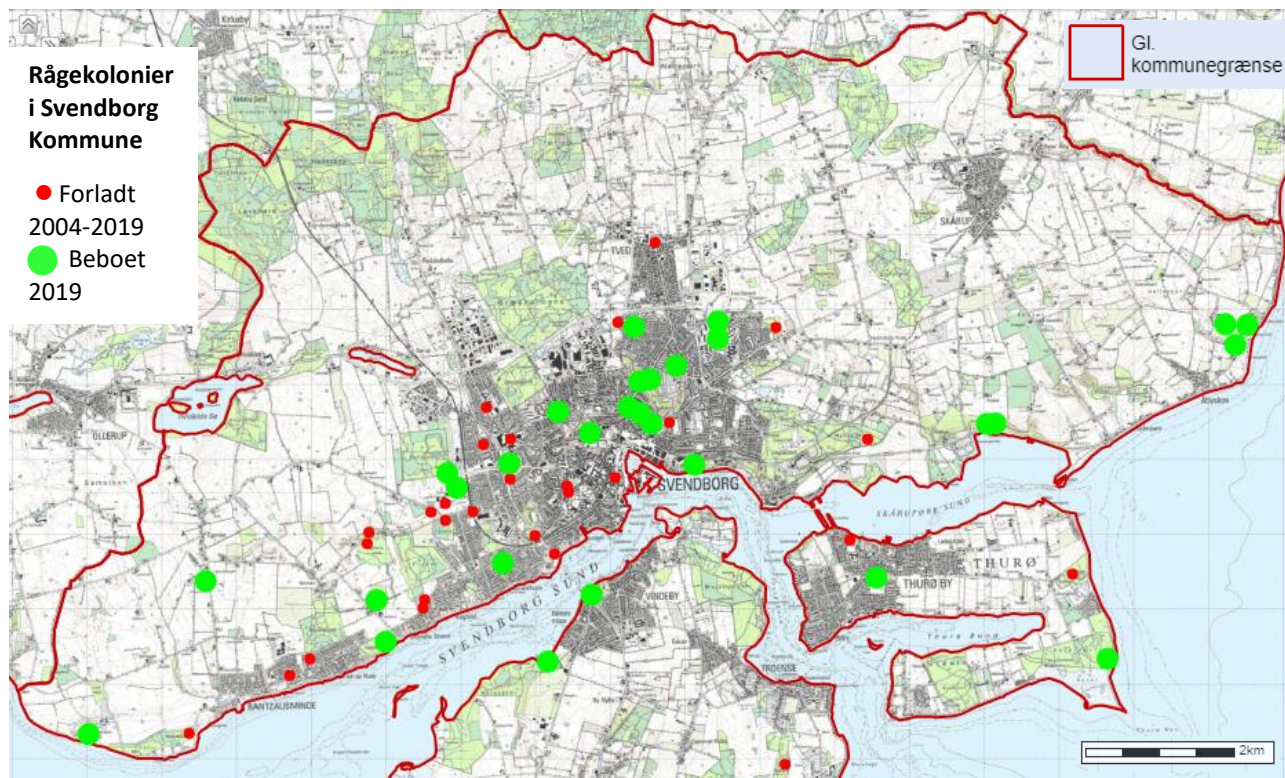
Rågerne foretrukne redetræer

I de smilende fynske landskaber med bøgen spejlende sig i bølgen blå, er det forventeligt, at netop bøgen bliver Rågerne foretrukne redetræ. Det viser sig da også, næsten $\frac{3}{4}$ af rederne findes her, men andre løvtræer benyttes også, som det fremgår af skemaet. Nåletræernes andel er minimal, under 1 %. 11 reder i samme træ, var det største antal i 2019, her det drejede sig også om et bøgetræ.

Rågers foretrukne redetræer set over de seneste fire ynglesæsoner.

	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%
Bøg	889	73	872	73	849	72	849	73
Ask	164	14	125	10	113	10	90	8
Ahorn	67	6	62	5	61	5	117	10
Eg	44	4	38	3	79	7	49	4
Rødel	27	2	77	6	51	4	26	2
Birk	13	1	12	1	12	1	17	>1
Lind	8	<1	6	<1	7	<1	5	<1
Rødgran	2	<1						
Kirsebær			1	<1				
Lærk					5	<1	5	<1
I alt	1214	100	1199	100	1167	100	1158	100

Koloniernes geografiske placering

Den geografiske fordeling af Rågernes kolonier, hvor de 27 aktive kolonier i 2019 er markeret med en grøn prik. Øvrige kolonier gennem årene, men forladte op til 2019, er angivet med en mindre rød prik.

Det ses på kortet med den gamle kommunegrænse, at der er en tendens til, at kolonierne anlægges kystnært, så der i kommunens nordlige del overhovedet ikke ses Rågekolonier. Det er svært at give en forklaring, så meget desto underligere, da Midtfyn med Ringe udgør et andet tyngdepunkt for Rågens udbredelse på Fyn. Vigtigt er det øjensynligt, at der skal være fri indflyvning til trækronen, hvor reden er anlagt, derfor ses de større kolonier som regel, hvor terrænet er skrånende og giver en større kronekuppel.

Det typiske billede af en svendborgensisk rågekoloni, her på Tåsingesiden af Svendborg Sund og med Skt. Jørgens Kirke. Foto: Erik Thomsen.

Afskydning, bekæmpelse, regulering...

Kære barn har mange navne, og selvom her ikke er tale om en kær nabo, så er det en kendsgerning, at Rågen bliver forfulgt, endda uden at have en jagttid.

Sidste år (2018) blev der således ifølge Jægerråd Svendborg nedlagt 1309 Rågeunger i 21 kolonier i perioden fra 1. maj til 15. juni. Tallene omfatter den såkaldte regulering, og dækker også bekæmpelse udenfor "den gamle Svendborg Kommune", men renser man tallene for kolonier udenfor denne, når tallet op på 970 unger i 16 af de kolonier, hvor jeg tæller op. Det skal tilføjes, at der også er andre, der regulerer Rågeunger i Svendborg Kommune, fx i den privatejede Tankefuldskov, som samtidig huser kommunens største koloni med mere end 200 par. Det samlede tal er altså større.

Generelt bryder jeg mig ikke om, at fugle efterstræbes i deres yngletid. Det sker da også på grund af et smuthul, som gør, at visse arter kan reguleres, selvom de ikke har en jagttid. For Rågen gælder undtagelsen, at de kan skydes af lodsejeren efter en skriftlig tilladelse fra staten. Denne kan dog uddelegeres, i Svendborg altså til Jægerråd Svendborg. Reguleringen begrundes med, at fuglene gør skade enten på afgrøder eller på menneskers sundhed ved at de larmer for meget. Tidligere havde kommunen også tilladelse til at bekæmpe voksne fugle. Mine optællinger giver ikke belæg for at intensivere "reguleringen" i ynglekolonierne, og generelt er min holdning den, at man kun bør regulere, såfremt der er klager.

De opmærksomme forældrefugle følger med i afkommets tilstand. Er der ikke helt menneskeligt? Foto: Erik Thomsen.

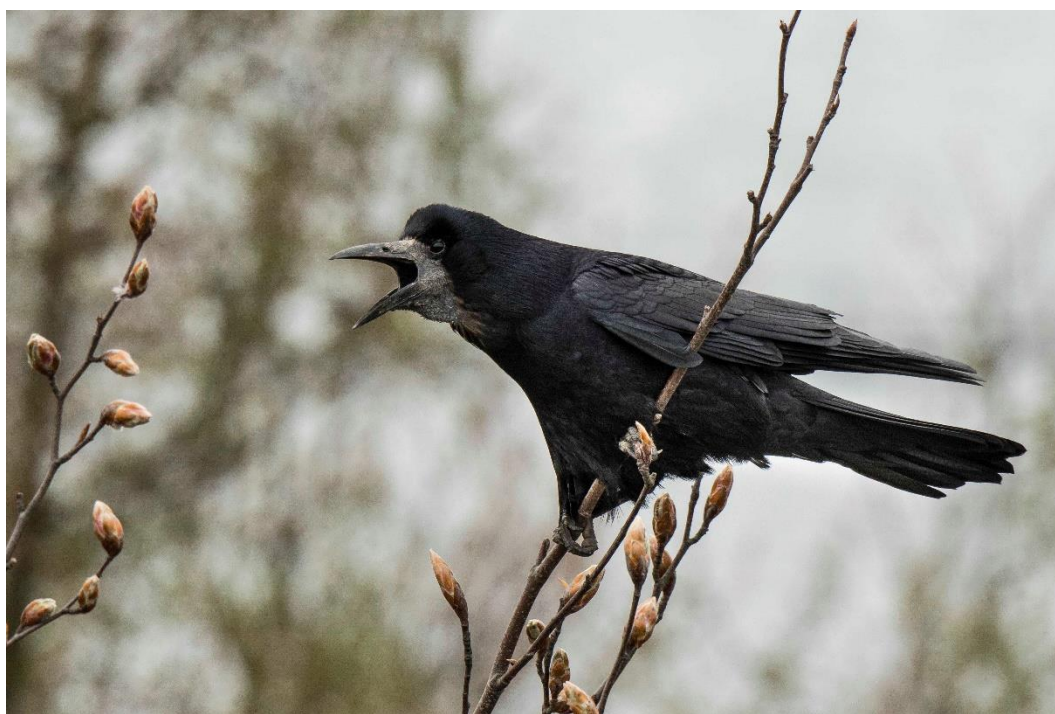
Det skorter nemlig ikke på ønsker om at blive naboskabet til en Rågekoloni kvit. Rågens hæse stemme kan drive mennesker til vanvid og desperation. Også selvom man bor klos op ad en stærkt befærdet vej, så er det naturens lyd stammende fra vores sorte koloniruger, der får folk til at reagere. Det har været galt i Rudkøbing, i år særligt i Ringe og med inspiration herfra også Svendborg.

I Ringe var det ved Guldhøj, at man følte sig så generet, at Faaborg-Midtfyn Kommune efter et massivt pres aktivt gik ind og fjernede reder, en udgift, der beløb sig til mellem 8000 og 10.000 kr. pr gang. Og man forudså, at det kunne blive nødvendigt ad flere omgange. Forløbet blev beskrevet i Fyns Amts Avis den 1. marts under overskriften: *"Skrappere midler i brug i kampen mod rågeproblem i bymidten"*, godt tre uger senere hedder det i samme avis: *"Krigen mod rågerne ser ud til at være vundet"*. Ikke blot fjernelse af rederne med lift, men også et borgerværn, der går rundt og larmer morgen og aften og indkøb af en skræmmemaskine gav den formodede sejr mod fuglene, som meget vel kan vise sig at være en pyrrhussejr, for som det hedder i artiklerne, *så fordamper rågerne ikke op i den blå luft, men finder et andet sted at bygge reder*. Der opnås formentlig kun yderligere spredning, som igen medfører flere, men mindre kolonier. Og dermed sandsynligvis også flere klager, kort sagt en negativ spiral.

10. april var det ifølge avisen galt i Odense: *"Skrigende fugle holder beboere vågne"*. Det gik ud over beboerne i parcelhuskvarteret på Åsumvej, som ud over trusler om at pille rederne ned også kan mønstre en sand krigserklæring ved at møde Rågerne med vandslanger og laserstråler. Boligselskabet havde dog ikke modtaget nogen klager over fuglene...

Krigserklæringen fra Ringe med fjernelse af reder i kolonien har øjensynligt tjent som inspiration til nogle boligejere i Svendborg, der har bygget deres huse for tæt i forhold til skovbyggelinjen ved Tankefuld. Også de ser helst en øget indsats i den private skov, gerne i form af regulering af voksne fugle og bortskaffelse af reder.

I den kuperede Kobberbækskov i Svendborg skete der for et par år siden en massiv udtynding af de store bøgetræer, et arbejde, der efterlod de tilbageblevne træer til fri indflyvning for Rågerne. Selvfølgelig steg antallet i kolonien, der blev etableret i 2006 med blot 5 par, så der året efter den storstillede skovning i 2016 pludselig var 82 par mod de 18 og 26 par de to foregående år. Så her har man i den kommunale skov noteret et stigende antal klager over Rågerne, og man har skaffet sig et selvforskyldt problem på halsen.

Rågen er forfulgt på grund af sin stemme, men faktisk er fuglen et fornøjeligt bekendtskab. Foto: Erik Thomsen.

Da jeg i sin tid påbegyndte optællingen af de svendborgenske kolonier, håbede jeg, at andre ville tage handsken op og udføre tilsvarende i de øvrige fynske kommuner. Det har ikke været tilfældet, så indtil nu er Svendborg den eneste kommune, hvor bestandsudsvingningerne kan følges over de seneste 16 år.

Niels Andersen, DOF-Fyns kommunerepræsentant i Svendborg

Rågekolonierne i Svendborg 2004-2019, optalt antal formodet beboede reder ~ par

	Lokalitet	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Pavevænge, Lehnskov	12	5	8	8	3	20	5	7	8	3	0	0	0	0	0	0
2	Svendborg Storcenter Nybolig	2	7	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Aldersro, Vandværksvej	11	14	11	9	11	12	37	19	14	8	29	41	42	20	0	27
4	Christiansmindeskoven	57	49	97	77	79	54	63	76	89	63	44	69	44	49	40	42
5	Hallindskov	131	97	112	121	148	162	136	143	94	87	74	70	55	0	0	0
6	Rubjerg Skov vest	158	131	165	157	153	203	186	147	156	114	71	122	100	104	113	120
7	Rubjerg Skov øst	27	22	31	33	25	35	40	44	57	57	40	79	85	112	58	65
8	Tyveskoven	32	32	42	42	30	17	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Tankefuld	174	188	204	203	207	229	210	219	184	186	206	224	242	202	245	210
10	Politistationen, Tvedvej	76	62	71	57	43	48	33	45	31	34	43	36	26	19	30	22
11	Holbølsminde og Christianshøj	41	47	54	55	47	62	74	82	61	42	50	47	40	47	59	43
12	Rottefældeskoven, Tvedvej øst	54	54	74	71	89	84	87	49	31	32	25	29	26	24	31	11
13	Rottefældeskoven, Tvedvej vest	20	28	47	62	79	69	53	47	29	26	37	25	11	9	8	4
14	Store Byhave	69	60	69	56	47	73	94	104	74	88	108	149	159	144	89	90
15	Skovsbo	30	29	39	50	33	43	63	103	106	74	41	54	42	18	0	0
16	Smørmoseskov, Thurø	62	91	106	121	135	118	113	123	109	100	61	0	0	0	0	0
17	Åbyskov/Vængemose syd	108	40	110	94	92	140	110	100	52	67	35	57	83	6	12	30
18	Åbyskov/Vængemose nord	28	34	30	22	20	13	8	11	60	14	7	6	5	7	9	25
19	Kohave ved Troense	52	62	38	35	37	28	12	0	5	0	0	0	0	0	0	0
20	Horseskov	35	20	21	19	19	23	15	14	5	15	11	8	13	12	7	7
	I alt	1179	1072	1334	1285	1293	1433	1343	1338	1165	1010	882	1013	973	773	701	696
21	Byparken		1	0	1	5	8	10	14	10	14	3	0	5	3	5	4
22	Tipsgården, Hellegårdsvej		2	0	4	3	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0
23	Østerskov, Thurø			16	13	6	4	0	2	4	9	111	92	80	102	127	118
24	Kobberbækskoven			5	8	11	42	48	44	60	47	85	66	18	26	82	72
25	Broerne, Skovsbovej				2	22	0	0	0	0	0	0	4	2	1	2	0
26	Fruerskovvej ved nr. 33				5	9	8	3	4	6	5	0	0	0	0	0	0
27	Åbyskov, Dalmosevej nr. 6 og 8					16	0	0	3	28	3	17	3	0	37	41	27
28	Neergårdsmindeskoven, Thurø					15	14	0	0	3	3	10	24	8	4	3	0
29	Voldgade, P-plads						1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	Ryttervej ved nr. 66						1	0	1	0	0	6	2	1	0	0	1
31	Gyldenbjergsvej ved Vestre Skole						1	2	3	5	4	1	0	0	0	0	0
32	Egensevej ved nr. 3							1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Svendborg Idrætscenter								6	1	0	0	0	0	0	0	0
34	Midtermosen, Thurø								17	9	18	13	8	14	6	6	8
35	Nyborgvej ved Ørkild								15	8	0	0	0	0	0	0	0
36	Caroline Amalie, Plejecenter								4	17	10	24	17	17	17	20	21
37	Strandvej/Skt. Jørgens Park									5	6	9	5	0	0	0	0
38	Rantzausminde, Efterskolevej									1	0	0	0	0	0	0	0
39	Skovsbo, syd for Skovsbovej									11	8	0	2	5	3	0	0
40	Tved, Hellet ved nr. 99										20	12	9	2	0	0	0
41	Tved, Bjørnøvej ved nr.68											2	1	0	1	1	1
42	Frederiksgade, ved jernbanen											1	3	3	2	2	0
43	Braten Skov v. broen												11	45	138	87	110
44	Skovsbovej ved nr. 61												1	1	0	0	0
45	Odensevej ved nr. 34												1	1	0	0	0
46	Tved Præstegårdshave												3	3	0	0	0
47	Thomasminde													7	10	13	3
48	Rantzausminde Børnehave													7	0	0	0
49	Høje Bøge													6	0	0	0
50	Dronningholmsvej													3	6	22	24
51	Rantzausmindevej ved nr. 148													1	3	2	0
52	Christinedalskoven														63	48	47
53	Sofielundskoven														3	5	9
54	300 m nord for Skovsbo Strand														1	0	0
55	Mølleskov, Lehnskov															+	11
56	Egense Stationsvej ved nr.1																6
	I alt	1179	1075	1355	1318	1380	1512	1408	1451	1333	1157	1176	1273	1202	1199	1167	1158
	Redegennemsnit pr koloni	59,0	48,9	61,5	50,7	51,1	56,0	56,3	50,0	41,7	39,9	39,2	38,6	33,4	37,5	38,9	41,4